

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ ÈÈ Κ.Λ.Π.
ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 38752/04)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
21 Ιουνίου 2007

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Στρασβούργο, 21 Ιουνίου 2007
- υπογραφή -

S. NIELSEN

Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση ÈÈ κ.λ.π. κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *Πρόεδρο,*

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Ν. ΒΑΛΙΪ,

Κ. ΗΑΛΙΥΕΥ,

Δ. ΣΠΙΕΛΜΑΝΝ,

Σ.Ε. ΤΕΒΕΝΣ,

Γ. ΜΑΛΙΝΒΕΡΝΙ,

και τον *Γραμματέα του Τμήματος*, S. NIELSEN.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 31 Μαΐου 2006.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω

ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 38752/04) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας πέντε Έλληνες υπήκοοι, οι ~~Ε Ε~~ , ~~Ε Ε~~ ~~Ε Ε~~ ~~Ε Ε~~ ~~Ε Ε~~ και ~~Ε Ε~~ («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 12 Οκτωβρίου 2004 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τους Δικηγόρους Θεσσαλονίκης Κωνσταντίνο Χορομίδη και Ιωάννη Χορομίδη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Σ. Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Σ. Τρεκλή, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ειδικότερα, οι προσφεύγοντες διετύπωναν παράπονα, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, όσον αφορά την άρνηση της Διοικήσεως να συμμορφωθεί προς μία δικαστική απόφαση.

4. Στις 6 Απριλίου 2006, το Δικαστήριο απέρριψε εν μέρει την προσφυγή και απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αιτίαση για παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως. Δυνάμει του άρθρου 29 παρ. 3 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

5. Οι προσφεύγοντες είναι συγκύριοι οικοπέδου κειμένου εντός της πόλεως της Κατερίνης, στη Βόρειο Ελλάδα. Κατά την περίοδο 1968-1983, με διάφορες διοικητικές πράξεις τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως της Κατερίνης, το οικόπεδο των προσφευγόντων κηρύχθηκε κατ' επανάληψη δημόσια έκταση. Ουδέν μέτρο υιοθέτησε η Διοίκηση κατ' εφαρμογή των εν λόγω πράξεων. Ουδεμία αγωγή ήγειραν οι προσφεύγοντες, προκειμένου να αρθεί η δέσμευση του ακινήτου τους. Στις 4 Οκτωβρίου 1988, με νομαρχιακή απόφαση, το

οικόπεδο αυτό κηρύχθηκε εκ νέου δημόσια έκταση. Στις 20 Οκτωβρίου 1992, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να αρθεί η δέσμευση της ιδιοκτησίας τους. Στις 20 Νοεμβρίου 1995, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε δεκτή την αίτηση των προσφευγόντων (απόφαση 5468/1995).

6. Την 1^η Σεπτεμβρίου 1998, ο Νομάρχης προέβη εκ νέου στην απαλλοτρίωση του επιδικού οικοπέδου (νομαρχιακή απόφαση 21/6028). Επειδή ουδεμία αποζημίωση έλαβαν, οι προσφεύγοντες ζήτησαν, στις 25 Απριλίου 2001, από τις διοικητικές αρχές, να αρθεί η δέσμευση του ακινήτου τους. Η Διοίκηση απέρριψε σιωπηρώς το αίτημα των προσφευγόντων. Την 1^η Αυγούστου 2001, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, προκειμένου να αρθεί η δέσμευση της ιδιοκτησίας τους. Στις 17 Ιουνίου 2003, το Διοικητικό Εφετείο έκανε δεκτό το αίτημα των προσφευγόντων. Το Διοικητικό Εφετείο ακύρωσε τη σιωπηρή άρνηση της Διοικήσεως να άρει το επιτιθέν βάρος και ανέπεμψε την υπόθεση στη Διοίκηση, προκειμένου αυτή να λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα (απόφαση 1189/2003). Με πρωτοβουλία των προσφευγόντων, η απόφαση 1189/2003 κοινοποιήθηκε στον Δήμο Κατερίνης και στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, στις 15 και 16 Ιουλίου 2003 αντιστοίχως. Στις 17 Οκτωβρίου 2003, το Υπουργείο Περιβάλλοντος κοινοποίησε την απόφαση αυτή στη Νομαρχία και την κάλεσε να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

7. Στις 26 Μαρτίου 2004, ο Δήμος Κατερίνης εξέδωσε πράξη Τακτοποιήσεως και Αναλογισμού Αποζημιώσεως, προκειμένου να προβεί στην τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου, συμφώνως προς την από 1^{ης} Σεπτεμβρίου 1998 νομαρχιακή απόφαση. Στις 29 Απριλίου 2004, ο Νομάρχης επικύρωσε την πράξη αυτή (απόφαση 21/3658). Στις 25 Ιουνίου 2004, οι προσφεύγοντες προέβαλαν αντιρρήσεις ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Ειδικότερα, οι προσφεύγοντες διετύπωσαν παράπονα, ότι η νομαρχιακή απόφαση 21/3658 δεν ελάμβανε υπόψη την απόφαση 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, το οποίο είχε διατάξει τη Διοίκηση να αποδεσμεύσει το ακίνητό τους. Στις 27 Σεπτεμβρίου 2004, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας έκανε δεκτό το αίτημα των προσφευγόντων, ακύρωσε τη νομαρχιακή απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση στη Νομαρχία (απόφαση 40157/2004).

8. Εν τω μεταξύ, στις 11 Μαΐου 2004, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του τριμελούς συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο είναι αρμόδιο, δυνάμει του ν. 3068/2002, για τον έλεγχο όσον αφορά την εκτέλεση των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων, προκειμένου να διατυπώσουν παράπονα όσον αφορά τη μη εκτέλεση της απόφασεως 1189/2003.

9. Στις 4 Νοεμβρίου 2004, ο Νομάρχης απεφάσισε την ανάκληση της απαλλοτριώσεως και την έναρξη της διαδικασίας τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου (απόφαση 21/10677). Στις 5 Νοεμβρίου 2004, η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στο τριμελές συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρωτοβουλία της Νομαρχίας.

10. Στις 16 Μαρτίου 2005, το τριμελές συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας διεπίστωσε ότι, εκδίδοντας την απόφαση 21/10677, η Διοίκηση είχε εκπληρώσει την υποχρέωσή της και απέρριψε την αίτηση των προσφευγόντων (απόφαση 18/2005).

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

11. Το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος ορίζει ότι :

« Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. »

12. Στις 14 Νοεμβρίου 2002, ετέθη σε ισχύ ο ν. 3068/2002 «περί συμμορφώσεως της Διοικήσεως προς τις δικαστικές αποφάσεις και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 274/2002). Ο νόμος αυτός προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνει σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων (άρθρο 1). Με τον ίδιο νόμο ορίζονται τριμελή συμβούλια των ελληνικών ανωτάτων δικαστηρίων (Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, Άρειος Πάγος, Συμβούλιο της Επικρατείας και Ελεγκτικό Συνέδριο) τα οποία είναι αρμόδια για τον έλεγχο όσον αφορά την εκτέλεση των αποφάσεών τους από τη Διοίκηση εντός προθεσμίας η οποία δεν δύναται να υπερβαίνει το τρίμηνο (αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, η προθεσμία αυτή δύναται να παραταθεί μία μόνο φορά). Τα τριμελή συμβούλια δύνανται, ειδικότερα, να ορίσουν έναν δικαστή ως εντεταλμένο για να παρέχει στη Διοίκηση την αναγκαία συνδρομή

ως προς τον ενδεικνύμενο τρόπο συμμορφώσεως αυτής προς μία απόφαση. Εάν η Διοίκηση δεν συμμορφωθεί προς μία απόφαση εντός της ταχθείσης προθεσμίας, επιβάλλεται σε αυτή χρηματική κύρωση. Εάν μετά την επιβολή της χρηματικής κυρώσεως η Διοίκηση εξακολουθεί να μην συμμορφώνεται προς τη δικαστική απόφαση, είναι δυνατόν να επιβληθεί και νέα χρηματική κύρωση (άρθρο 3). Επίσης, είναι δυνατόν να επιβάλλονται πειθαρχικές ποινές σε κάθε υπεύθυνο για την παράλειψη συμμορφώσεως υπάλληλο (άρθρο 5). Οι διατάξεις του ν. 3068/2002 εφαρμόζονται για τις εκδιδόμενες μετά την έναρξη της ισχύος του δικαστικές αποφάσεις (άρθρο 6).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

13. Οι προσφεύγοντες διατυπώνουν παράπονα όσον αφορά την άρνηση της Διοικήσεως να συμμορφωθεί προς την απόφαση 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης και να άρει το επί του οικοπέδου τους επιτιθέν βάρος. Οι προσφεύγοντες επικαλούνται το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει σχετικώς ότι :

« Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί δίκαια (...) από (...) δικαστήριο, το οποίο (...) θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...) »

A. Επί του παραδεκτού

14. Η Κυβέρνηση προβάλλει κυρίως ότι οι προσφεύγοντες δεν δύνανται πλέον να διατείνονται ότι είναι θύματα της καταγελλόμενης παραβιάσεως, αφού η Διοίκηση συμμορφώθηκε εν τέλει προς την απόφαση 1189/2003, γεγονός το οποίο επιβεβαιώθηκε με την απόφαση 18/2005 του τριμελούς συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επικουρικώς, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι οι προσφεύγοντες δεν εξήντησαν τα εσωτερικά ένδικα μέσα. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες εισήγαγαν την παρούσα προσφυγή πριν ακόμα το ορισθέν από τον ν. 3068/2002 αρμόδιο τριμελές συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας αποφανθεί επί της δήθεν αρνήσεως της Διοικήσεως να συμμορφωθεί προς την απόφαση 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι το εν λόγω συμβούλιο θα ηδύνατο να καλέσει τη Διοίκηση να καταβάλει στους

προσφεύγοντες αποζημίωση, στην περίπτωση κατά την οποία θα διαπίστωνε ότι ήταν αδικαιολόγητη η δήθεν μη εκτέλεση της αποφάσεως 1189/2003.

15. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι ο νέος νόμος, στον οποίο αναφέρεται η Κυβέρνηση, δεν αποτελεί ένδικο μέσο το οποίο έπρεπε να ασκήσουν πριν προσφύγουν ενώπιον του Δικαστηρίου.

16. Προκειμένου περί της ενστάσεως, ότι οι προσφεύγοντες στερούνται της ιδιότητος του «θύματος» κατά την έννοια του άρθρου 34 της Συμβάσεως, το Δικαστήριο φρονεί ότι η ένσταση αυτή συνδέεται στενά με τον πυρήνα της αιτιάσεως την οποία προβάλλουν ο προσφεύγων εν σχέσει προς το άρθρο 6 της Συμβάσεως, και αποφασίζει τη συνεκδίκαση της ενστάσεως επί της ουσίας.

17. Προκειμένου περί της ενστάσεως περί μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων, το Δικαστήριο υπομνησκει ότι σκοπός του άρθρου 35 παρ. 1, στο οποίο εμπεριέχεται ο κανόνας της εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων, είναι να παρέχεται στα Συμβαλλόμενα Κράτη η ευκαιρία να προβαίνουν στην πρόληψη ή την ανόρθωση των σε βάρος τους καταγγελλομένων παραβιάσεων πριν επιληφθεί το Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, *Selmouni κατά της Γαλλίας* [GC], n° 25803/94, παρ. 74, ΕΔΑΔ 1999-V). Ο κανόνας του άρθρου 35 παρ. 1 βασίζεται στην προϋπόθεση, η οποία έχει ενσωματωθεί στο άρθρο 13 (με το οποίο και εμφανίζει μεγάλες ομοιότητες), ότι η εσωτερική έννομη τάξη προσφέρει πραγματική προσφυγή όσον αφορά την καταγγελλόμενη παραβίαση (*Kudla κατά της Πολωνίας* [GC], n° 30210/96, παρ. 152, ΕΔΑΔ 2000-XI).

18. Πάντως, οι διατάξεις του άρθρου 35 της Συμβάσεως δεν προβλέπουν παρά την εξάντληση των ενδίκων μέσων που είναι σχετικά προς τις επίμαχες παραβιάσεις και, συγχρόνως, διαθέσιμα και πλήρη. Πρέπει δε να υφίστανται σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας όχι μόνο στη θεωρία αλλά και στην πράξη, άλλως στερούνται του επιθυμητού πραγματικού χαρακτήρα και της προσβασιμότητας (βλ., ειδικότερα, *Vernillo κατά της Γαλλίας*, απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1991, série A n° 198, σελ. 11-12, παρ. 27, και *Mifsud κατά της Γαλλίας* (déc.) [GC], n° 57220/00, ΕΔΑΔ 2002-VIII).

19. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η αιτίαση των προσφευγόντων αφορά την, κατά τους ισχυρισμούς τους, άρνηση της Διοικήσεως να συμμορφωθεί προς μία δικαστική απόφαση. Ωστόσο, το προτεινόμενο από την

Κυβέρνηση μέσο δεν είναι φύσεως τέτοιας που να συνεπάγεται μετά βεβαιότητας την εκτέλεση δικαστικής απόφασης κατόπιν αρνήσεως της διοικήσεως να συμμορφωθεί προς αυτή. Πράγματι, μετά την προσφυγή του ενδιαφερομένου ενώπιον του αρμοδίου συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας, το εν λόγω συμβούλιο δεν δύναται να διαπιστώσει παρά την άρνηση της Διοικήσεως να συμμορφωθεί προς δικαστική απόφαση και να της επιβάλει, περιπτώσεως δοθείσης, την καταβολή αποζημιώσεως στον ενδιαφερόμενο για την αιτία αυτή. Ως εκ τούτου, στην προκειμένη περίπτωση, τυχόν εκτέλεση της απόφασης 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης δεν θα συνιστούσε άμεση συνέπεια του αποτελέσματος της επικαλούμενης από την Κυβέρνηση προσφυγής, αλλά θα παρέμενε στη διακριτική ευχέρεια της Διοικήσεως με μοναδικό σκοπό την αποφυγή καταβολής αποζημιώσεως στους ενδιαφερομένους. Ενόψει των ανωτέρω, αρμόζει, επομένως, να απορριφθεί η ένσταση της Κυβερνήσεως περί μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων.

20. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, εξ άλλου, ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως. Περαιτέρω, επισημαίνει ότι δεν προσκρούει σε κάποιον άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

21. Οι προσφεύγοντες προβάλλουν ότι, συμφώνως προς την απόφαση 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, η Διοίκηση είχε την υποχρέωση να άρει παν επιτιθέν επί του επιδίκου οικοπέδου βάρος. Αυτό, ωστόσο, δεν έχει συμβεί μέχρι σήμερα.

22. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η σχετική καθυστέρηση η οποία σημειώθηκε από πλευράς Διοικήσεως όσον αφορά την εκτέλεση της απόφασης 1189/2003, δεν θα ηδύνατο να συνιστά μόνη αυτή παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

23. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο, που εγγυάται το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, θα καθίστατο κενό περιεχομένου εάν η εσωτερική έννομη τάξη ενός Συμβαλλομένου Κράτους επέτρεπε όπως μία οριστική και υποχρεωτική δικαστική απόφαση παραμένει ανεκτέλεστη σε βάρος ενός διαδίκου. Η εκτέλεση μιας απόφασης οιοδήποτε δικαστηρίου πρέπει να θεωρείται ως αποτελούσα αναπόσπαστο μέρος της «δίκης» κατά την έννοια του

άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η αποτελεσματική προστασία του διοικουμένου και η αποκατάσταση της νομιμότητας συνεπάγονται την υποχρέωση για τη Διοίκηση να συμμορφώνεται προς απόφαση η οποία εκδίδεται από το αρμόδιο ανώτατο διοικητικό δικαστήριο του Κράτους (βλ. *Hornsby κατά της Ελλάδος*, απόφαση της 19^{ης} Μαρτίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, σελ. 510-511, παρ. 40 και επ., *Καραχάλιος κατά της Ελλάδος*, n° 62503/00, παρ. 29, απόφαση από 11 Δεκεμβρίου 2003). Επίσης, το Δικαστήριο υπογραμμίζει την ιδιαίτερη σημασία που έχει η εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις της Διοικητικής Δικαιοσύνης (βλ. απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2005, *Ιερά Μονή Προφήτου Ηλίου Θήρας κατά της Ελλάδος*, n° 32259/02, παρ. 34).

24. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι με την απόφαση 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης ακυρώθηκε η άρνηση της Διοικήσεως να άρει το επί του οικοπέδου των προσφευγόντων βάρος και αναπέμφθηκε η υπόθεση στη Διοίκηση, προκειμένου αυτή να λάβει τα αναγκαία προς την κατεύθυνση αυτή μέτρα. Η απόφαση αυτή, η οποία κοινοποιήθηκε στον Δήμο Κατερίνης και στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων στις 15 και 16 Ιουλίου 2003 αντιστοίχως, παρέμεινε ανεκτέλεστη μέχρι τις 4 Νοεμβρίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία ο αρμόδιος Νομάρχης εξέδωσε την απόφαση 21/10677 με την οποία αποδεσμεύθηκε το ακίνητο. Το Δικαστήριο φρονεί ότι, ακόμα και αν η προβλεπόμενη για την αποδέσμευση ακινήτου διαδικασία υπήρξε πολύπλοκη, αυτό δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους ο Νομάρχης χρειάστηκε ένα έτος και τέσσερις μήνες περίπου για να εκδώσει απόφαση διατάσσουσα την άρση της δεσμεύσεως (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 6^{ης} Οκτωβρίου 2005, *Chiliaïev κατά της Ρωσίας*, n° 9647/02, παρ. 32-36, απόφαση της 18^{ης} Μαΐου 2004, *Prodan κατά της Μολδαβίας*, n° 49806/99, παρ. 54-55, απόφαση της 20ής Ιουλίου 2004, *Chmalko κατά της Ουκρανίας*, n° 60750/00, παρ. 46).

25. Περαιτέρω, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, μετά την κοινοποίηση της αποφάσεως 1189/2003, η Διοίκηση προέβη στην έκδοση πράξεων εκ διαμέτρου αντίθετες προς αυτή, αντί να λάβει μέτρα προς εκτέλεση της προρρηθείσας αποφάσεως. Πράγματι, στις 26 Μαρτίου 2004, οι δημοτικές αρχές εξέδωσαν Πράξη Τακτοποίησης και Αναλογισμού Αποζημιώσεως, μία διαδικασία η οποία ηγέρθη προκειμένου να προβεί εκ νέου στην απαλλοτρίωση του εν λόγω οικοπέδου. Λόγω

της συμπεριφοράς αυτής της Διοικήσεως, υποχρεώθηκαν οι προσφεύγοντες να διατυπώσουν αντιρρήσεις ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, και, περαιτέρω, να προσφύγουν ενώπιον του τριμελούς συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο είναι αρμόδιο για τον έλεγχο όσον αφορά την εκτέλεση των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων, προκειμένου να διατυπώσουν παράπονα όσον αφορά τη μη εκτέλεση της απόφασης 1189/2003. Κατά το Δικαστήριο, αυτή η στάση της Διοικήσεως περισσότερο αποδεικνύει την πρόθεσή της να αποφύγει την εκτέλεση οριστικής δικαστικής απόφασης ή να καθυστερήσει αναρμόστως την εφαρμογή της, παρά τη βούλησή της να συμμορφωθεί προς αυτή το ταχύτερο δυνατό. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο δεν λησμονεί ότι η Διοίκηση δεν προέβη στην εκτέλεση της απόφασης 1189/2003 παρά μόνον αφού οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του τριμελούς συμβουλίου του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να διατυπώσουν παράπονα όσον αφορά τη μη εκτέλεση της εν λόγω απόφασης.

26. Τα στοιχεία αυτά επαρκούν για να καταλήξει το Δικαστήριο ότι οι εθνικές αρχές παρέλειψαν να συμμορφωθούν εντός ευλόγου προθεσμίας προς την απόφαση 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, αφαιρώντας τοιουτοτρόπως από το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως κάθε πρόσφορο αποτέλεσμα.

Επομένως, η ένσταση περί απουσίας της ιδιότητας του θύματος δεν δύναται να γίνει δεκτή και υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

27. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

28. Οι προσφεύγοντες ζητούν 479.353,31 ευρώ για υλική ζημία. Το ποσό αυτό προκύπτει, κατά τους προσφεύγοντες, από τους συσσωρευμένους τόκους επί της αξίας του επιδίκου οικοπέδου, τους οποίους οι προσφεύγοντες υπολογίζουν σε 1.300.000 ευρώ, για όλο το χρονικό διάστημα που το ακίνητο είχε δεσμευθεί. Άλλως,

οι προσφεύγοντες ζητούν 420.197,92 ευρώ για υλική ζημία, ποσό το οποίο προκύπτει, κατά τους προσφεύγοντες, από τους μη συσσωρευμένους τόκους επί της αναφερόμενης από τους προσφεύγοντες αξίας του ακινήτου τους. Οι προσφεύγοντες ζητούν, περαιτέρω, 15.000 ευρώ για ηθική ζημία.

29. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να επιδικασθεί ποσό για υλική ζημία. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι δεν υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος ανάμεσα στην προβαλλόμενη υλική ζημία και στη διαπιστωθείσα παραβίαση. Όσον αφορά την ηθική ζημία, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι και μόνον η διαπίστωση της παραβιάσεως του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση. Άλλως, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ποσό το οποίο ήθελε επιδικασθεί για τον λόγο αυτό σε κάθε έναν από τους προσφεύγοντες, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ.

30. Το Δικαστήριο υπομνησκει ότι η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως στην οποία κατέληξε, οφείλεται στην παραβίαση του δικαιώματος προσβάσεως των προσφευγόντων σε δικαστήριο. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν διακρίνει κάποιον αιτιώδη σύνδεσμο ανάμεσα στη διαπιστωθείσα παραβίαση και σε οποιαδήποτε υλική ζημία, την οποία ενδεχομένως υπέστησαν οι προσφεύγοντες λόγω της κατά τους ισχυρισμούς τους αδυναμίας να εκμεταλλευθούν το ακίνητό τους. Επομένως, πρέπει να απορριφθούν οι σχετικές αξιώσεις τους.

31. Το Δικαστήριο εκτιμά, αντιθέτως, ότι θα πρέπει οι προσφεύγοντες να υπέστησαν ηθική ζημία -εξαιτίας, κυρίως, του συναισθήματος απογοητεύσεως που τους προξένησε η καθυστέρηση της Διοικήσεως να συμμορφωθεί προς την απόφαση 1189/2003 του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης- η οποία ηθική ζημία δεν καλύπτεται επαρκώς από τη διαπίστωση της παραβιάσεως. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει από κοινού στους προσφεύγοντες το ποσό των 15.000 ευρώ για τον λόγο αυτό, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

32. Οι προσφεύγοντες ζητούν, επίσης, 82.200 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου του Στρασβούργου. Οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν τιμολόγια ή λογαριασμούς αμοιβών, και δηλώνουν ότι έχουν συνάψει με τους δικηγόρους τους συμφωνία περί της αμοιβής τους, μία συμφωνία η οποία θα προσέγγιζε ένα σύμφωνο

quota litis (εργολαβικό). Πρόκειται για συμφωνίες με τις οποίες ο πελάτης ενός δικηγόρου δεσμεύεται ότι θα καταβάλει στον τελευταίο, ως αμοιβή, ένα ορισμένο ποσοστό του ποσού που τυχόν θα του επιδίκαζε ένα δικαστήριο (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* (δικαία ικανοποίηση) [GC], n° 31107/96, παρ. 55, CEDH 2000-XI).

33. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι το αίτημα των προσφευγόντων δεν είναι δικαιολογημένο. Κατά την Κυβέρνηση, το ποσό το οποίο ήθελε επιδικασθεί για έξοδα και δικαστική δαπάνη, δεν θα έπρεπε να υπερβαίνει τα 500 ευρώ.

34. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (προαναφερθείσα απόφαση *Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* (δικαία ικανοποίηση) [GC], παρ. 54).

35. Στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις των προσφευγόντων δεν συνοδεύονται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τα οποία θα επέτρεπαν τον ακριβή υπολογισμό τους. Περαιτέρω, όσον αφορά τις μελλοντικές αμοιβές στις οποίες αναφέρονται οι προσφεύγοντες και τις οποίες θα καλούνταν να καταβάλουν βάσει της συναφθείσας μετά των δικηγόρων τους συμφωνίας *quota litis*, το Δικαστήριο εκτιμά ότι πρόκειται για υποθετικά έξοδα και δαπάνη, των οποίων ο πραγματικός χαρακτήρας δεν δύναται να αποδειχθεί. Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί αυτό το αίτημα των προσφευγόντων.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

36. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Συνεκδικάζει επί της ουσίας* την ένσταση της Κυβερνήσεως περί απουσίας της ιδιότητας του θύματος, όσον αφορά τους προσφεύγοντες, και την απορρίπτει.

2. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή κατά τα λοιπά ως παραδεκτή.

3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

4. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει από

κοινού στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, 15.000 ευρώ (δεκαπέντε χιλιάδες ευρώ) για ηθική ζημία, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 21 Ιουνίου 2007 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού.

- υπογραφή -

/ Søren NIELSEN /

Γραμματέας

- υπογραφή -

/ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ /

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η Μεταφράστρια

Μαρία Παν. Παπαδοπούλου